

2,445.

Przepisy o warunkach legalizowania menzur zwyczajnych (przyrządów mierniczych do płynów, mających charakter menzur).

Na podstawie art. 11, 12 i 16 dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. r. 1919 poz. 211) oraz § 19 Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. № 28 poz. 166) zarządza się co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1.

Dla menzur zwyczajnych (przyrządów mierniczych do płynów, mających charakter menzur) obowiązują ogólne przepisy legalizacyjne (POM poz. 2,03), o ile nie zostają one zmienione przez przepisy niniejsze.

Wielkości dopuszczalne.

§ 2.

Dozwolone są:

a. menzury z podziałką nierównomierną, na których może być wywzorcowana dowolna liczba miar następującego szeregu:

2; 1; $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{1}{32}$ l,

przytem niedozwolone jest opuszczanie wielkości pośrednich, pomiędzy największą i najmniejszą miarą. Ograniczenie zerowe dla wszystkich miar ma być wspólne;

b. menzury z podziałką równomierną i ze wskaźnikiem zerowym. Liczba działek jest dowolna. Objętość płynu, wyznaczona przez dwie sąsiednie kreski podziałki musi być jednakowa dla całej podziałki. Każda działka może odpowiadać jednej z następujących wielkości:

10; 5; 2; 1; 0,5; 0,2; 0,1; 0,05; 0,02; 0,01; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{16}$; $\frac{1}{32}$ l;

c. menzury z podziałką równomierną bez wskaźnika zerowego: podziałka powinna się rozpoczynać

dla 5 l od 2 l, a powyżej postępować co 0,5 lub 1 l

" 10 l " 5 l " " " " 1 l

" 20 l " 5 l " " " " 1 lub 5 l;

d. menzury do mleka podlegają osobnym przepisom (POM poz. 2,44).

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 31 lipca 1925 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Cena 50 gr.

№ 205

Materiał.

§ 3.

Dozwolone jest przezroczyste szkło lub metal; kurki mogą być wykonywane z innych materiałów odpowiedniej mocy.

Menzury z podziałką nierównomierną mogą być wykonywane tylko ze szkła.

Przepisy ogólne o kształcie i wykonaniu.

§ 4.

a. Przekrój menzur powinien być możliwie kołowy. Przebieg ich wewnętrznej powierzchni powinien być wszędzie ciągły i równomierny, szczególnie zaś w pobliżu wskaźników i kurków. W menzurach, posiadających zwężenia, przejście od części szerokiej do wąskiej powinno być stopniowe. Kształt powinien umożliwiać całkowite napełnianie i opróżnianie menzury.

b. Wszystkie części, jak dna, kurki i t. p., których odkształcenie może zmienić przestrzeń mierniczą, powinny być dostatecznie mocne. Połączenie ich tak z naczyniem, jak i pomiędzy sobą, powinno być trwałe i tak wykonane, aby przez nałożenie cech mogła być usunięta możliwość późniejszych zmian w ich wzajemnem położeniu.

c. Menzury, wymienione w § 2 pod a i b, powinny być zaopatrzone w kurek spustowy. Jeżeli ten kurek stanowi dolne ograniczenie pojemności menzury, to w sąsiedztwie kurka powinna ona zwężać się.

W menzurach, zaopatrzonych w kurek, ograniczający ich pojemność, kurek ten, jego oprawa lub osłona nie powinna zakrywać naczynia w tym stopniu, aby przedwczesna przerwa dopływu lub odpływu, spowodowana przedwczesnem zamknięciem kurka, mogła pozostawać niespostrzeżona.

d. Kresy skali nie powinny być przerywane i powinny być widoczne na całej swej długości. Powinny one leżeć w płaszczyźnie, prostopadłej do osi menzury.

Przy pionowem ustawieniu naczynia i odpowiedniem napełnieniu cała długość kresy powinna się znajdować na wysokości najniższej części menisku cieczy.

W menzurach szklanych kresy mogą się znajdować wyłącznie na cylindrycznych częściach menzury i obejmować nie mniej niż czwartą część obwodu.

Pozatem powinny być zachowane postanowienia § 10 p. 2 f POM poz. 2,422.

Dla menzur, wymienionych w p. a i b § 2, najwyższy wskaźnik, ograniczający największą pojemność, powinien się znajdować przynajmniej o 1 cm, a dla menzur, wymienionych w p. c § 2, o 5 cm poniżej górnej krawędzi naczynia.

Kurki i rurki przelewowe, służące do ograniczenia pojemności, powinny być wykonane w ten sposób, aby odmierzanie mogło być dokładne i niedwuznaczne oraz aby uchybienie, powstałe przy niewielkiem pochyleniu przyrządu, było nieznaczne w porównaniu z uchybieniem dopuszczalnym.

Z dwóch wskaźników, ograniczających jeden i ten sam poziom, mianowicie rury przelewowej i kresy, za miarodajny uważa się zawsze kresę.

e. Dozwolone jest stosowanie urządzeń pomocniczych, ułatwiających użycie przyrządów. Żadne z takich urządzeń pomocniczych nie może wpływać ujemnie na wynik pomiarów. Budowa i wykonanie ich powinno być takie, aby niezmienną pojemność naczynia była dostatecznie zabezpieczona przez samą konstrukcję względnie mogła być zabezpieczona przez nałożenie cech. Urządzenia pomocnicze mogą sięgać do wnętrza naczynia.

Dozwolone są boczne rury spustowe, jednakże rura spustowa nie powinna biec naprzód poziomo, a potem dopiero opadać ku dołowi, nie powinna też rura ta posiadać zbyt małej średnicy wewnętrznej, dzięki czemu ciecz nie byłaby w stanie spłynąć całkowicie albo też niezawsze spływałaby jednakowo. Opróżnianie się rury spustowej, bądź węża połączonego z tą rurą, powinno być zawsze zapewnione przez umożliwienie dostępu ciśnie-

nia atmosferycznego nawet przy zamkniętym kurku spustowym (np. przez użycie kurka trójprzelotowego).

Dozwolone jest stosowanie 1) jednej rury przelewowej w celu samoczynnego osiągania wyznaczonego poziomu płynu, 2) rur dopływowych, mających za zadanie zapobieżenie powstawaniu piany i doprowadzonych od góry albo też z boku, poniżej przestrzeni mierniczej, 3) kurków trójprzelotowych pod warunkiem, że napełnianiu, opróżnianiu lub zamknięciu naczynia odpowiada ściśle określone i łatwe do odróżnienia położenie trzpienia, 4) przedłużenia wewnątrz naczynia rury od kurka spustowego do kresy zerowej dla samoczynnego osiągania poziomu zerowego (przedłużenia tego nie uważa się za rurę przelewową), 5) suwaka na skali metalowej i t. p.

Urządzenie kilku rur przelewowych w jednej i tej samej menzurze jest niedopuszczalne.

f. Szklane menzury mogą być mniej więcej do połowy swego obwodu otoczone metalowym płaszczem ochronnym.

g. Wykonanie i umocowanie pionu powinno zapewniać niezmienność wzajemnego położenia punktu zawieszenia pionu i jego wskaźnika, jak również położenie ich względem osi menzury.

Ramię, na którym wisi pion, i ramię wskaźnika powinny być zabezpieczone od zgięcia.

Kształt i wykonanie menzur z podziałką nierównomierną.

§ 5.

a. Dolne ograniczenie przestrzeni mierniczej stanowi kurek spustowy, który powinien być nierozdzielnie złączony z korpusem przyrządu. Górne ograniczenie stanowi kresa lub płaszczyzna górnej krawędzi.

b. Zewnętrzna średnica na poziomie kres i przy górnej krawędzi nie powinna przekraczać dla menzur wielkości

2; 1 i $\frac{1}{2} l$	90 mm
$\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{8} l$	65 "
$\frac{1}{16} l$	45 "
$\frac{1}{32} l$	35 "

c. Menzury z podziałką nierównomierną, mające w płaszczyźnie którejkolwiek kresy średnicę powyżej 30 mm, powinny być zaopatrzone w pion. Można nie dawać pionu, o ile kresa zajmuje przynajmniej połowę obwodu menzury.

Kształt i wykonanie menzur z podziałką równomierną.

Menzury z podziałką równomierną i ze wskaźnikiem zerowym.

§ 6.

a. Górne i dolne ograniczenie pojemności stanowi kresa. Podziałka może się rozpoczynać od najwyższej lub najniższej kresy (kresy zerowej).

Dla odpływu dozwolone są również (§ 4 p. c) kurki, połączone z przyrządem rurami kauczukowymi lub też zaciski na takichże rurach.

b. Część menzury, ograniczona podziałką, powinna być cylindryczna. Różnica wysokości dwóch dowolnych działek, odpowiadających tej samej pojemności, nie powinna przekraczać 10‰.

Odległość pomiędzy dwiema sąsiednimi kresami powinna wynosić co najmniej 2 cm. Każda kresa, oznaczona liczbą, powinna być dłuższa niż pozostałe.

c. W menzurach metalowych cylindryczny korpus powinien być wykonany z jednej sztuki. Powinien on być zaopatrzony w skalę przezroczystą szerokości przynajmniej 4 cm lub też w pionową rurkę wodowskazową, po-

Granice uchybień.

§ 9.

a. W menzurach z podziałką nierównomierną granica dopuszczalnego uchybienia wzorcowania dla ograniczenia odpowiadającego

2 l	jest równa	5 cm ³
1 i 1/2 l	" "	2,5 "
1/4 i 1/8 l	" "	1,25 "
1/16 l	" "	0,62 "
1/32 l	" "	0,31 "

b. W menzurach z podziałką równomierną, w których liczba wskaźników wynosi 10 lub więcej, granica dopuszczalnego uchybienia uzależnia się od miary, odpowiadającej 4-em lub 5-ciu najmniejszym sąsiednim działkom; mianowicie, jeżeli miara rzeczona równa jest liczbie, podanej w pierwszej kolumnie poniższej tablicy, to uchybienie w dowolnym miejscu podziałki nie może przekraczać odpowiadającej jej liczby z drugiej kolumny:

50 l	200 cm ³
20 "	100 "
10 "	50 "
5 "	25 "
2 "	10 "
1 i 0,5 "	5 "
1/4 "	2,5 "
0,2, 1/8 i 0,1 "	2 "
0,05 "	1 "

c. Jeśli liczba wskaźników jest mniejsza od 10, to dla każdej miary, wyznaczonej na menzurze, granica dopuszczalnego uchybienia wzorcowania wynosi 1/200; dla każdej miary, ograniczonej 2 dowolnymi wskaźnikami, wynosi ona 1/100 odpowiedniej pojemności.

§ 10.

Granice uchybień dopuszczalnych przy wtórnej legalizacji są dwa razy większe od granic, wymienionych w § 9.

Cechowanie.

§ 11.

Menzury z podziałką nierównomierną cechuje się cechą urzędu przy każdym oznaczeniu, mianowicie na kresie lub bezpośrednio pod nią. W menzurach z podziałką równomierną, wystarcza cecha urzędu obok kresy, odpowiadającej największej pojemności. Należy także ocechować kresę zerową. Przy użyciu skal metalowych cecha może służyć jednocześnie jako zabezpieczenie przeciwko zmianie położenia skali.

Dalej należy nałożyć cechy urzędu wszędzie, gdzie to jest niezbędne dla zabezpieczenia części, związanych z przestrzenią mierniczą, a więc kurków, rur przelewowych, dopływowych lub odpływowych, sięgających we wnętrzu naczynia, wzierników i t. d.; dalej zabezpieczeniom przy pomocy cechy urzędu podlegają: metalowa oprawa podłużnej skali przezroczystej (wziernika) względnie obydwie łączniki rurki wodowskazowej; w menzurach metalowych cechowaniu podlegają połączenia dna i pokrywy ze ściankami bocznymi. W innych wypadkach połączenie pokrywy powinno być zabezpieczone jedynie wtedy, gdy ma ona łączność z urządzeniami pomocniczymi (np. rura dopływowa), zanurzonymi w przestrzeń mierniczą menzury.

Cechę roczną dołącza się do cechy urzędu przy oznaczeniu największej pojemności.

Przy legalizacji wtórnej cecha może być umieszczona na plombie, założonej w stosownym miejscu.

§ 12.

Menzury, wykonane całkowicie ze szkła, nie podlegają obowiązkowi wtórnej legalizacji.

Dla pozostałych menzur okres ważności cechy trwa lat trzy, licząc od 1 stycznia tego roku, w którym cecha została nałożona.

Postanowienia końcowe.

§ 13.

Przepisy niniejsze otrzymują moc obowiązującą na całym terytorjum Państwa Polskiego od dnia ogłoszenia ich w Przepisach obowiązujących w miernictwie. Jednocześnie uchyla się wszystkie postanowienia w tymże przedmiocie sprzeczne z niniejszymi przepisami.

Menzury, już uprzednio legalizowane przez urząd właściwy dla danego terytorjum, a niezgodne z niniejszymi przepisami, mogą być legalizowane wtórnie aż do odwołania.

Warszawa, dnia 24 lipca 1925 r.

L. S.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

(—) *inż. Z. Rauszer*

GŁÓWNY URZĄD MIAR

№ 25. I. 1422. 1.

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy

Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście
Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

Przepisy obowiązujące w mieście

